

ภาวะการนำของผู้นำกลุ่มเกษตรกร ในอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่

Leadership Among Farmers' Associations in Sansai District,
Changmai Province, Thailand.

นำชัย ทนผล¹ และสุนิลา ทนผล²

1. รองศาสตราจารย์ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฝ่ายฝึกอบรมและสัมมนาการเกษตร สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการ
การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) ระบุถึงแบบความเป็นผู้นำของผู้นำกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแบบความเป็นผู้นำที่ผู้นำกลุ่มแสดงออกและสถานภาพส่วนบุคคลของผู้นำ, สถานการณ์กลุ่มและสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตาม 3) ทราบถึงความสอดคล้องในแบบความเป็นผู้นำที่ผู้นำกลุ่มแสดงออก และตามการรับรู้ของสมาชิกกลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือผู้นำ (ประธาน) กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดในอำเภอสันทรายจำนวน 9 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้นำจากกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจำนวน 4 คน และผู้นำจากกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จจำนวน 5 คน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรของทั้งสองกลุ่มจำนวน 185 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สำหรับข้อมูลที่ต้องการได้รวบรวมโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม

ผลการวิจัยพบว่าสถานภาพส่วนบุคคลของผู้นำกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จมีความคล้ายคลึงกันบางลักษณะคือประสบการณ์การฝึกอบรม และจำนวนบุคคลในครอบครัวส่วนลักษณะที่แตกต่างกันได้แก่อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ของครอบครัวและ

ขนาดของฟาร์มสำหรับลักษณะของกลุ่มตามการรับรู้ของผู้นำกลุ่ม พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จมีลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ผลการวิเคราะห์แบบความเป็นผู้นำที่ผู้นำกลุ่มเกษตรกรทั้งที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จแสดงออกนั้นพบว่าผู้นำของกลุ่มเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการนำกลุ่มในลักษณะผู้นำเน้นมนุษยสัมพันธ์แต่ผู้นำกลุ่มเกษตรกรของกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ มีระดับความเป็นผู้นำแบบเน้นมนุษยสัมพันธ์ที่มากกว่าหรือสูงกว่าผู้นำของกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างแบบความเป็นผู้นำและสถานการณ์ส่วนบุคคลของผู้นำนั้น ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าตัวแปรเกือบทั้งหมด ไม่มีความสัมพันธ์กับแบบความเป็นผู้นำแต่อย่างใด ยกเว้นเพียงปัจจัยเดียวคือ จำนวนครั้งของการมีประสบการณ์การฝึกอบรมของผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับแบบความเป็นผู้นำ ส่วนตัวแปรเกี่ยวกับสถานการณ์ของกลุ่มนั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับแบบความเป็นผู้นำแต่อย่างใด ในด้านความสัมพันธ์ของแบบความเป็นผู้นำและปัจจัยเกี่ยวกับผู้ตาม (สมาชิกกลุ่ม) นั้นผลการวิเคราะห์พบว่าสถานการณ์ส่วนบุคคลเพียงสองลักษณะคือรายได้ของผู้ตามและขนาดฟาร์มของผู้ตามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของสถิติ ส่วนตัวแปรอื่นพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแบบความเป็นผู้นำตามที่ผู้นำแสดงออกและแบบความเป็นผู้ตามที่สมาชิกรับรู้นั้นพบว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้นำกลุ่มเกษตรกรมีการแสดงออกในพฤติกรรมผู้นำกลุ่มแบบเน้นมนุษยสัมพันธ์ และในทางเดียวกันสมาชิกกลุ่มก็รับรู้ว่าคุณภาพของตนมีพฤติกรรมการนำกลุ่มแบบเน้นมนุษยสัมพันธ์เช่นเดียวกัน แต่มีระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้นำกลุ่มมีพฤติกรรมมุ่งเน้นมนุษยสัมพันธ์ในระดับที่สูงกว่าสมาชิกรับรู้

ผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่ากลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จนั้นผู้นำกลุ่มเป็นผู้นำที่มีภาวะการนำกลุ่มแบบเน้นมนุษยสัมพันธ์ในระดับที่น้อยกว่าผู้นำของกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นในการปรับปรุงกลุ่มเกษตรกรให้เกิดประสิทธิผลผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมการนำโดยการมุ่งเน้นเอาจริงเอาจังกับงานและคำนึงถึงธุรกิจของกลุ่ม และเพิ่มความเข้มงวดกับสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อตกลงของกลุ่มให้มากขึ้นกว่าเดิมที่มุ่งเน้นเฉพาะมนุษยสัมพันธ์เพียงประการเดียว นอกจากนั้นควรมีการจัดการฝึกอบรมให้กับผู้นำกลุ่มโดยมุ่งเน้นไปยังด้านเทคนิคการทำงานกลุ่มและการบริหารองค์การให้มากขึ้น พร้อมกันนี้ในการคัดเลือกผู้นำกลุ่มควรจะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะตามแบบความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และมีประสบการณ์การทำงานด้านนี้มาก่อน

The objectives of this study are 1) to describe the style of leadership among leader of farmers' associations in Sansai District, Chiangmai, Thailand 2) to examine if any relationships exist between leader's personal characteristics, group characteristics, group situations as well as, follower factors and leadership style and 3) to determine the commonality between the manifested leadership style and the perceived leadership style by followers.

Respondents in this study were 9 chairmen of farmers' associations and 185 member taken by stratified random sampling from 9 associations in Sansai District which were classified into 4 highly and 5 lesseffective groups (HEGs and LEGs). Data were gathered using structured interview schedules and were analyzed by micro computer using statistical package for the social science (SPSS).

The study revealed that the HEG and LEG leaders were similar in two factors of personal characteristics. However they significantly differed in age, educational attainment, family income and farm size.

The finding showed that there was not difference in the manifested leadership style between leaders of the HEGs and LEGs. Both group, the leaders tended to be human relationship oriented. However, the leaders of LEGs tended to be more higher degree of human relationship oriented than the leaders of HEGs.

In the analyses of the relationships of leaders' personal characteristics, group characteristics, group situations as well as, follower factors and manifested leadership style, only three variables

were found to be significantly related to leadership style. These were; number of training attended by leaders, family income and farm size of the followers.

Comparing the differences between the manifested leadership style and the perceived leadership style by followers, the results showed that it was not different in leadership style but it was significantly different in the degree of human relationship oriented

Moreover, the finding revealed that the manifested leadership style of the HEG leaders were lesser degree of human relationship oriented than the LEG leaders. Therefore, to increase the effectiveness of farmers' association, the leaders should emphasize task performance more than personal human relation. In addition, training courses which related to the roles of the leaders as well as administrative techniques should be conducted for the leader to enhance the effectiveness of the farmers' association. Likewise, the leaders may be elected from among those who have more personal characteristics closer to effective leadership style in particular situation, and experience in leadership, as these could improve the effectiveness of the farmers' association as well.